

Cununa Credinței

Periodic al Bisericii Sfânta Vineri-Nouă cu hramul Cuvioasa Parascheva

Anul 8 Nr. 6 Septembrie 2009

În acest număr mai puteți citi:

- Nașterea Maicii Domnului
- Înălțarea Sfintei Cruci
- Adormirea Sf. Apostol Ioan
- Anul bisericesc
- Capătul nopții
- În vremea noastră lipsesc pildele
- Istoria României prin sfinții ei
Sf. Dionisie Exiguul
Sf. Cuv. Simeon și Amfilohie
Sf. Chiriac de la Tazlău
Sf. Onufrie de la Vorona
Cuv. Ioan de la Prislop
Sf. Ier. Iosif cel Nou de la Partoș
Sf. Ier. Mc. Teodosie de la Brazi
Sf. Voievod Neogoe Basarab
Sf. Ier. Martir Antim Ivireanul
- O istorie a ortodoxiei românești –
Bazilica paleocreștină din
România (I)
- Banii, filosofia și ochiul
- Fericți cei prigoniți – Fericirea
roșie
- Învățăturile lui Neogoe Basarab
către omul de mâine
- Sfânta Liturghie
- Coaliția orientală (V)
- Cugetări despre ispite

Semnul victoriei

Dacă, în perioada premergătoare întrupării Domnului, crucea era folosită ca instrument de tortură pentru făcătorii de rele, simbolizând rușinea, suferința, ocară, prin Sfintele Patimi și învierea Domnului ea a fost ridicată la rangul de instrument al mântuirii.

Crucea a fost preînchipuită în Vechiul Testament ca având această funcție de mijloc soteriologic în mai multe ocazii: prin lovirea Mării Roșii (orizontală) de către Moise cu toiagul (vertical), prin ridicarea mâinilor lui Moise orizontal în lupta cu amaleciții și în fine prin șarpele de aramă ridicat de Moise în pustie pentru ca cei mușcați de șerpi veninoși să nu moară ci să fie vindecați. Însuși Mântuitorul a confirmat aceasta, căci „după cum Moise a înălțat șarpele în pustie, așa trebuia să se înalțe și Fiul Omului, pentru ca oricine crede într-însul să nu piară, ci să aibă viață veșnică.”

Iată că prin Crucea sfințită de sângele Mântuitorului, lumea mușcată de șarpele-diavol a putut fi vindecată. Sfânta Cruce este cea care a unit lumea noastră, orizontală și căzută, cu verticala cerului, omenirea cu Dumnezeu, Cel care a hotărât „ca printr-Însul toate să le împace, fie cele de pe pământ, fie cele din ceruri, făcând pace prin El, prin sângele crucii Sale.” Hotărârea aceasta a fost rodul iubirii. Dacă omul a fost creat printr-o revărsare a iubirii intratrinitare, restaurarea omului a avut la temelie tot marea dragoste a Lui pentru noi, fiindcă „Dumnezeu așa a iubit lumea, încât a dat pe Fiul Său cel Unul-Născut, pentru ca oricine crede într-însul să nu piară ci să aibă viață veșnică.”

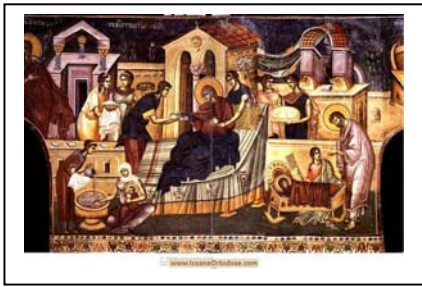
Semnul distinctiv al celei de a doua veniri a Domnului este cel al Sfintei Cruci, care se va arăta pe cer mai luminoasă decât un fulger. Unii Sfinți Părinți spun că, odată cu arătarea aceasta, se va însemna Crucea și pe frunțile tuturor dreptilor, după cuvântul îngerului Apocalipsei purtător al peceteii Viului Dumnezeu: „Nu vătămați pământul, nici marea, nici copacii, până ce nu vom pecetlui, pe frunțile lor, pe robii Dumnezeului nostru.”

Însemnându-se cu Sfânta Cruce tot timpul, dimineața, la masă, la începerea și terminarea oricărui lucru, seara, la trecerea pe lângă biserici, oamenii arată că sunt creștini și își mărturisesc credința în Sfânta Treime. Ei arată deasemenea nădejdea că, prin Crucea pe care Hristos a întins mâinile și a îmbrățișat întreaga lume, au dobândit cheia Raiului și pomul vieții.

Da, Crucea este cheia mântuirii. Fără Cruce nu există înviere și transfigurare. Importanța Crucii face să-i fie acordate două duminici, înainte și după sărbătoarea înălțării sale. Și nu numai două, căci în toate duminicile de peste an, celebrând Învierea, preotul, pregătind împărtășirea credincioșilor, citește în taină această minunată și lămuritoare rugăciune: „Învierea lui Hristos văzând, să ne închinăm Sfântului Domnului Iisus, Unuia Celui fără de păcat. Crucii Tale ne închinăm, Hristoase, și Sfântă înverea Ta o lăudăm și o mărim, că Tu ești Dumnezeul nostru, afară de Tine pe altul nu știm, numele Tău numim. Veniți toți credincioșii să ne închinăm Sfintei învierii lui Hristos, că iată a venit prin Cruce bucurie la toată lumea. Totdeauna binecuvântând pe Domnul, lăudăm învierea Lui, că răstignire răbdând pentru noi, cu moartea pe moarte a stricat.”

Nașterea Maicii Domnului (8 sept.)

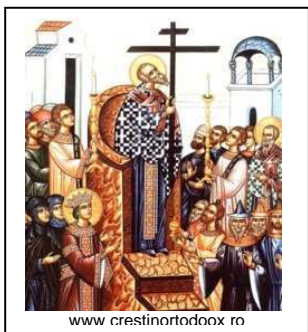
Maica Domnului s-a născut din părinți bogati și de neam bun. Ioachim, tatăl său, descindea din neamul împărătesc al lui David, iar Ana era una din fiicele neamului preoțesc al lui Levi, fiică

a preotului Mattam, soră cu Elisabeta, mama Sf. Ioan Botezătorul și cu Salomeea, mama fiilor lui Zevedei. Deși duceau o viață cucernică și împărțeau două treimi din averea lor pentru templu și ajutorarea săracilor, totuși, deoarece Ana era stearpă, în vremea aceea când orice copil era considerat un dar și o binecuvântare divină, erau considerați ca lepădați de Dumnezeu.

Ana, considerându-se vinovată de această mare rușine, i-a propus lui Ioachim să-i dea o roabă tânără pentru a avea un copil dar acesta s-a împotrivit pentru a nu-i pricinui soției sale o și mai mare durere. De aceea a hotărât să mai facă o încercare: să țină patruzeci de zile de post și rugăciune, el în munte, iar Ana acasă, cu speranța că Dumnezeu se va milostivi de ei. În a douăzecea zi, Sf. Arhanghel Gavriil l-a anunțat pe Ioachim să coboare din munte căci Ana va zămisli și toate neamurile o vor numi „maică fericită”. Într-adevăr, după pogorârea lui Ioachim din munte Ana a zămislit și a promis în sinea ei că orice prunc va naște, băiat sau fată, îl va închina templului. Prunca adusă pe lume încă de la naștere a uimit pe toți cu frumusețea ei, numele de Maria, care înseamnă Doamnă, exprimând calitățile ei deosebite.

După Sf. Grigorie Palama, Fecioara trebuia să se numească Doamnă ca una ce nu va fi stăpânită de bărbat ci va fi Doamnă și stăpână pe persoana Ei. Născută în chip natural dintr-o femeie stearpă prin minune dumnezeiască, Fecioara a fost crescută și pregătită pentru minunea cea mare a întrupării Fiului lui Dumnezeu.

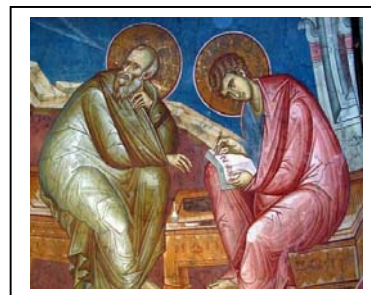
Înălțarea Sfintei Cruci (14 sept.)

În anul 312 d.Hr. Constantin cel Mare fiind în război cu Maxențiu, înainte de lupta de la Pons Milvius, ce se anunța dramatică datorită raportului de forțe, s-a învrednicit de cercetarea Domnului. Împăratul a văzut pe cer semnul luminos al Sfintei Cruci, deasupra soarelui,

cu inscripția „în acest semn vei învinge.” În timpul nopții însuși Hristos i-a apărut, cerându-i să pună semnul crucii pe toate steagurile pentru a-și proteja ostașii. La ziua, toate steagurile au fost însemnate cu crucea și monograma creștină HP. Ajutat de Dumnezeu, Constantin s-a întors acasă victorios.

Acest punct de răscruce în istoria creștinismului a marcat începutul convertirii celui ce avea să devină Sf. Constantin cel Mare cel întocmai cu Apostolii, alături de mama sa Elena, care se pare că nu era străină de creștinism încă dinainte de 312 d. Hr. Ea a fost trimisă de fiul său, în urma convertirii acestuia la creștinism, la Ierusalim, pentru a găsi Sf. Cruce. Găsind cele trei cruci și piroanele, prin minune dumnezeiască i s-a descoperit Sfintei Elena Crucea adevărată, căci o femeie văduvă moartă a fost atinsă de ele. Dacă lângă crucile tâlharilor nu s-a întâmplat nimic, Sfânta Cruce i-a adus femeii învierea. În fața acestei minuni, împărăteasa și toată suita s-au închinat Sfintei Cruci și au sărutat-o. Neputând încăpea tot poporul să se închine s-a rugat măcar să o vadă. Atunci, Fericitul Macarie, patriarhul Ierusalimului a ridicat Cinstita Cruce deasupra amvonului, iar poporul a început să strige „Doamne miluiește!” De atunci a început să fie sărbătorită în această zi înălțarea Sfintei Cruci.

Mutarea la Domnul a Sf. Apostol și Evanghelist Ioan (26 sept.)

Sfântul Ioan a fost unul dintre cei doi fii ai lui Zevedeu. Tatăl sau era un pescar din Betsaida

Galileii, om înstărit, ce posedea numeroase corăbii și servitori. Soția sa, Salome, a devenit o zeloasă ucenică a Domnului Hristos. Împreună cu Iacov, fratele său, este inițiat în meseria de pescar, pe Marea Galileii.

Prin legăturile comerciale ale tatălui său cu Ierusalimul, Ioan îl cunoaște pe Sf. Ioan Botezătorul care predica în împrejurimile cetății sfinte și, împreună cu Iacov devin ucenici ai acestuia. De aici ambii frați se alătură Mântuitorului, iau parte la nunta din Cana iar apoi se întorc la vechea lor ocupație. După o pescuire bogată sunt chemați la apostolat în mod definitiv de Mântuitorul.

Datorită temperamentului său duios și tineretii sale entuziaste, se atasează foarte mult de Mântuitorul, iar Domnul îi răspunde cu aceeași măsură. Îl urmează pe Hristos la palatul lui Ana și Caiafa, rămânând acolo toată
(continuare în pag. 3)

noaptea și este singurul dintre cei 12 Apostoli care asistă la răstignirea pe Cruce a Domnului. Prețuirea pe care o avea Iisus, dumnezeiescul Învățător, față de ucenicul Său, se vede și din faptul că el este singurul rugat să aibă grijă de Fecioara Maria.

Este întemnițat împreună cu Sf. Ap. Petru pentru zelul său depus la răspândirea și organizarea creștinismului, iar Iacov, fratele său, este omorât în anul 44 în timpul persecuției lui Irod.

Prin tragere la sorți, Sfântului Apostol Ioan, i-a revenit ca arie de propovăduire Asia. La cincizeci și șase de ani a plecat de la Ierusalim la Efes, unde a făcut multe minuni, mai ales de izgonire a demonilor și distrugere a idolilor (cultul Artemidei), învieri, convertiri și botezări ale celor ce i-au trăit minunile. După nouă ani a fost exilat de împăratul Domițian în Patmos, vreme de cincisprezece ani. Acolo a biruit pe vrăjitorul Chinops și a alungat pe demonii acestuia în numele Domnului Iisus Hristos, înviind mulți morți și botezând mulțime de oameni. Pentru cererea lor de a le da scrisă toată mântuitoarea propovăduire, Sf Ioan a mers într-un munte împreună cu ucenicul său Prohor unde, după trei zile de post și rugăciune și semne mari (cutremur, fulgere și tunete), a început să dicteze Sf. Evanghelie, pe care savârșind-o, a dat-o în mâinile lor, aceasta ajungând apoi până la marginile pământului. Tot aici a scris și cartea Apocalipsei

După moartea lui Domițian, Sf. Ap. și Ev. Ioan a revenit în Efes unde a mai trăit încă douăzeci și șase de ani, făcând multe minuni. A murit de moarte naturală la o sută cinci ani și șapte luni. În fiecare an, de 8 mai, izvora din mormântul Sfântului o pulbere albă cu puteri tămăduitoare, pe care locuitorii o numeau *mană*. Ungându-se cu acest praf, credincioșii se vindeau de bolile atât trupești cât și sufletești. Această minune s-a petrecut în fiecare an până la cotropirea Efesului de către necredincioși și alungarea creștinilor din acele locuri.

1 septembrie – începutul anului bisericesc

Înainte de înălțarea Sa la cer, Mântuitorul a făgăduit Sfinților Săi Apostoli : "Iată, Eu voi fi cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacului.." (Matei XXVIII, 20). Potrivit acestei făgăduințe, Biserica a fost preocupată încă de la început să asigure și să facă simțită prezența spirituală, nevăzută, dar reală și perpetuă, a Mântuitorului, în mijlocul credincioșilor ei, în tot timpul vieții lor. Cum ?

Cautând să întrețină mereu vie amintirea vieții, a învățaturii și a faptelor Domnului, precum și a Sfinților, în mintea și viața de toate zilele a credincioșilor, prin comemorarea periodică a acelor fapte.

Prin sărbătorile, posturile, diferitele pomeniri și slujbele bisericești, care se succed și revin într-o anumită ordine în fiecare zi și în fiecare an, noi nu numai ca reîmprospătăm în minte sau comemorăm, ci și retrăim periodic, momentele importante din viața și activitatea Mântuitorului, precum și din întreaga istorie sfântă a mântuirii, cu persoanele și evenimentele ei mai de seamă, dinainte de venirea Domnului și de după înălțarea Lui la cer.

Spre deosebire de anul civil, care începe la 1 ianuarie, anul bisericesc începe la 1 septembrie, pentru că, după tradiția moștenită din Legea Veche, în această zi (care era și începutul anului civil la evrei) s-a început creația lumii și tot în această zi și-ar fi început Mântuitorul activitatea Sa publică, atunci când a citit în sinagogă cuvintele proorocului Isaia (cap. LXI, 1-2), care profeteau despre Sine : "Duhul Domnului peste Mine, pentru că M-a uns ca să binevestesc săracilor..., să vestesc anul milei Domnului" (Luca IV, 18-19).

La romano-catolici anul bisericesc începe cu prima duminică din Advent (Adventus), adică duminica cea mai apropiată de 30 noiembrie, deci cu aproximativ patru săptămâni înainte de Crăciun.

Cele trei perioade ale anului bisericesc

Ca mijloc de comemorare a vieții și a activității răscumpărătoare a Mântuitorului, anul bisericesc ortodox are în centrul său sărbătoarea Sfințelor Paști și se poate împărți în trei mari faze sau perioade, numite după cartea principală de slujbă folosită de cântăreții de strană în fiecare din aceste perioade, și anume :

Perioada Triodului (perioada prepascală) ține de la Duminica Vameșului și a Farise-ului (cu trei săptămâni înainte de începutul postului Paștilor) până la Duminica Paștilor (total 10 săptămâni) și culminează cu Vinerea Patimilor. Perioada Triodului reînnoiește oficiul arhieresc al Mântuitorului sau activitatea Sa de Mare Preot, îndeplinită mai ales prin Jertfa, adică prin Patimile și moartea Sa pe Cruce.

b) Perioada Penticostarului (perioada pascală) care ține de la Duminica Paștilor până la Duminica I-a după Rusalii (total opt săptămâni). (continuare în pag. 4)

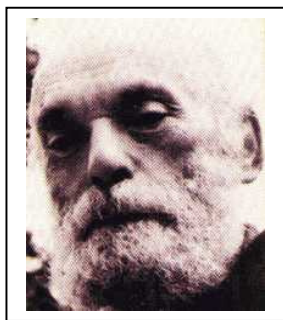

Perioada Pentecostarului reprezintă și celebrează timpul dintre Înviere și Înălțarea în slavă a Domnului, urmată de pogorârea Sfântului Duh și întemeierea Bisericii creștine.

c) Perioada Octoihului (perioada postpaschală) ține tot restul anului, adică de la sfârșitul perioadei Pentecostarului până la începutul perioadei Triodului. Este cea mai lungă perioadă din cursul anului bisericesc. Perioada Octoihului comemorează și sărbătorește evenimentele dinainte de venirea Mântuitorului, până în ajunul Patimilor Sale; cu alte cuvinte, reînnoiește activitatea profetică a Domnului, în care El a dat lumii învățătura divină a Evangheliei Sale. Octoihul are ca sărbătoare centrală (culminantă) Nașterea Domnului, urmată de Bobotează (ambele aceste sărbători erau la început în aceeași zi)

Prin urmare, în cursul fiecărui an bisericesc, ni se reprezintă și se reînnoiește întreaga viață și activitate a Domnului, în toate cele trei laturi sau aspecte ale misiunii Sale : cea de învățător (profet), cea de arhieru (mare preot) și cea de împărat sau biruitor al păcatului și al morții.

Capătul nopții

Nicolae STEINHARDT

Despre cruce se afirmă, sub o formă sau alta, că a fost un simplu mijloc de tortură, pe care ce rost ar avea să-l proslăvim și să-l venerăm? Le ce bun ne-am închina unei abjecte

unelte de chinuire și executare a criminalilor, folosită de romani și de iudei? Ba ni se dă de înțeles că semnul crucii și crucea însăși sunt cu adevărat profanări ale cultului creștin. Crucea prin urmare e înlăturată din casele de rugăciune și din viața spirituală a fraților noștri de altă credință.

Rău fac, greșit procedeză, la bun și puternic sprijin renunță. Crucea, pentru Hristos, nu-i simplu și degradant instrument de tortură și moarte. E *Sfânta* Cruce stropită și sfințită de scumpul și prea curatul sânge al Mântuitorului nostrum. E altar, e locul sacru al suferinței Nevinovatului, al Răscumpărării omenirii și al ruperii zapisului ce apăsa asupra noastră de la Adam încoace. Pe cruce s-a săvârșit Cel care, ascultând de porunca Tatălui și pentru mântuirea noastră, S-a deșertat de a Sa dumnezeire și a primit moartea, și încă moartea pe cruce. Pe cruce s-a oficiat o slujbă și o jertfă și un act de reșezare a omenirii în situația ei de necorupție originară. Hristos, fratele, prietenul, însoțitorul nostru, dar și Cel ce Și-a aflat sfârșitul

pe lemnul blestemat, sub privirile ironice și biruitoare ale unor dușmani neînduplecați, setoși de spectacolul zvârcolirilor bietului trup sortit morții. Cel defăimat, învins, pradă a unui obiect neînsuflețit care-și împlinește – rece și dur – groaznica-i menire. Și acesta e Hristos. Pe acesta să-l trecem cu vederea?

Clătinându-și bărbile și rânjind sarcastic

Chenoza crucii e dovada cea mai limpede și mai puternică a totalității și seriozității întrupării lui Dumnezeu. A fost ales un popor mic, sărac și subjugat, a fost preferată familia modestă a unui teslar (nu a unui nobil, unui bogătaș, unui cărturar, unui preot). Ba mai mult decât atât, spre a da întrupării caracterul ei ireversibil, totalitar, autentic, cinstit, neprecupețit, s-a recurs la moartea pe cruce, chin cumplit, prelung, supliciu rușinos și socotit blestemat, infamie supremă: spre a preface întruparea divinității în *acceptarea completă a condiției omenesti*. Parcă s-a prevăzut cartea lui Andre Malraux, *Condiția umană* (acolo unde prizonierii sunt azvârliți de vii în cazanele locomotivelor) și tot șirul de chinuri atroce născocit pe durata eonilor de mintea inventivă a omului, nu mai puțin fertilă și sadică decât a dracilor. Domnul a ținut să cunoască în deplină realitate condiția umană în forma ei cea mai necamuflată, maximală, exasperată. Adevărul adevărat, *Capătul nopții*. Iar noi să dăm uitării și să trecem neatenți pe lângă acest fapt de iubire de neînchipuit și de părtășie fără seamăn a nesulemenitei noastre incertitudini omenesti! Câtă nedreptate, nesimțire, ingraturitudine, împietrire, învârtoșare și dispreț ar fi din partea noastră! Cum de ne-am înfrățit cu toți acei care treceau clătinându-și bărbile și rânjind sarcastic pe dealul Căpățânii?

Să tăgăduim, să uităm, să ne prefacem neștiutori! Oare nu am deveni ucenicii bătrânilor și cărturarilor care-și râdeau de chinul unui semen al lor, amestecând fățarnica milă cu năvalnica bucurie și rostind: să se dea acum jos de pe cruce ca să vedem și să credem? A nu pomeni crucea, a ne feri de amintirea celor petrecute pe Golgota e, parcă, totuna cu a minimaliza fapta lui Iisus, a o relega printre alte jalnice amănunte istorice, a voi cu tot dinadinsul să uiți un incident neplăcut. Au mai fost prooroci, învățători, filosofi și doctrinari de seamă care au predicat și enunțat lucruri frumoase, înălțătoare, minunate. Dar care-i acela care și-a pus la bătaie trupul și s-a dat de bună voie unei morți îndelungate și cumplite? Nici unul nu s-a învoit să moară “ca un câine” aidoma eroului lui Kafka. Și tocmai caracteristica aceasta a lui Hristos să fie refulată în adâncurile conștiinței noastre susceptibile și stăpânită de grija îngropării accidentelor (sau, fie, a erorilor) *(continuare în pag. 5)*

supărătoare pentru liniștea noastră sufletească? Să eliminăm esența, fapta capitală, neegalabilă, inimaginabilă pentru psihia noastră mai presus de orice auto-compătimitoare? (...)

Scoaterea lemnului crucii din locașurile de cult creștine, evitarea facerii semnului sfinteii cruci, tăcerea în jurul jertfei supreme sunt tot atâtea dovezi de nerecunoștință flagrantă, de ipocrizie istorică și de complexă (psihopatologică) voință de a uita finalitatea vieții pământești a lui Hristos, Care neîncetat și în cele mai diverse prilejuri S-a referit la moartea de care avea să aibă parte.

Un creștinism fără cruce este identic celui propus într-una din cele mai teribile povestiri ale *Martorilor Patimilor* de Giovanni Papini. (Marele rabin oferă Papei convertirea tuturor evreilor cerând în schimb ștergerea din Evanghelii a episodului Răstignirii.) Prin jertfa Sa pe cruce S-a dovedit Iisus Hristos Fiul al lui Dumnezeu și Fiul al Omului. Pentru aceasta I S-a dat puterea de a judeca lumea, fiindcă a cunoscut-o cum nu se poate mai temeinic, mai nemijlocit: prin suferință, prin suferința rezervată celor mai netrebnici dintre oameni. Socrate omul a murit înconjurat de discipoli fideli, tratat cu deferență, sorbind din cupa cu otrăvă nedureroasă, filosofând, senin și demn: ca un zeu. Hristos-Dumnezeu și-a ales partea cu tâlharii și netrebnicii (die *Geächteten*). A murit părăsit de ai săi, expus gol, plin de răni, de vânătăi și de sânge, pe-un dâmb spurcat, luat în derâdere, provocat, aparent de-a pururi biruit și compromis, exemplificând – vertical și exasperat – condiția umană.

Care nu e numai a Sa. E a noastră a tuturor. Acoperind-o, ne mințim pe noi înșine, ne trădăm, ne lipsim de lucrul acela prin care s-a înfăptuit mântuirea noastră. Măreția lui Hristos, spre deosebire de mult onorabilul sfârșit al lui Socrate, este de a fi consimțit să moară ca ultima dintre făpturile Sale, nemângâiat, cunoscător al deznădejdii (și ce ar fi suferința omenească lipsită de simțământul deznădejdii, altceva decât o pseudo-suferință?), zdreanță omenească prinsă în cuie spre dispreț, ocară și distracția adversarilor Săi (sau a numeroșilor amatori de spectacole tari). Socrate moare ca un zeu, imperturbabil și distins, Hristos ca răufăcătorul cel mai vulgar. Aceasta e dovada divinității Sale, a seriozității jertfei Sale, a integralității și integrității întrupării Sale. Fără de cruce și răstignire, Hristos ar fi fost un mare și nobil propovăduitor; numai prin ele Se mărturisește Fiul al lui Dumnezeu, Fiul al Omului și Îzbăvitorul nostru. A ne lepăda de cruce – chiar fără intenții rele și hulitoare –

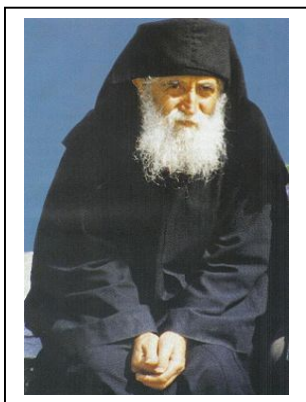

înseamnă a nu înțelege misiunea pământească a lui Hristos, voința Sa de a se *identifica* soartei omenești, de a o cunoaște în forma sa cea mai neprefăcută. *Ecce homo*, vorba aceasta a lui Pilat Îl identifică pe Fiul lui Dumnezeu cu omul și destăinuie omului cât de mare a fost dragostea Ziditorului pentru făptura Sa. Pe cruce s-au unit dumnezeirea și omenirea – indisolubil – și s-a pecetluit îndumnezeirea făpturii. Așezând crucea la loc de cinste în biserică și în casă, purtând-o sub chip de cruciuliță pe trupul sau în veșmintele noastre, ne afirmăm de fapt con-dumnezeirea, aducem prinos de cunoaștere condiției omenești care nu-i decât vrerea de teandrie.

(Din predica „*Donă evlavii ce nu se cuvine a fi părăsite: Cinstirea crucii și a Maicii Domnului*”, vol. „*Dărînd vei dobândi*”. Titlul și subtitlul ne aparțin.)

În vremea noastră lipsesc pildele

Cuv. Paisie AGHIORITUL

- Părinte, de ce Sfântul Chiril al Ierusalimului spune că mucenicii vremurilor din urmă vor fi „mai presus decât toți mucenicii”?

- Pentru că mai demult aveam oameni de talie mare. În vremea noastră lipsesc pildele - vorbesc în general de Biserică și de monahism. Acum s-au înmulțit cuvintele și cărțile și s-au împușinat faptele. Doar îi admirăm pe Sfinții atleți ai Bisericii noastre, fără a înțelege cât s-au ostenit, pentru că nu ne-am ostenit ca să putem înțelege osteneala

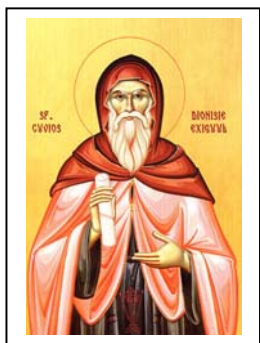
lor și să-i iubim și să ne silim cu mărire de suflet ca să-i imităm. Desigur, Bunul Dumnezeu va avea în vedere vremea și condițiile în care trăim și va cere potrivit lor. Dar dacă ne-am nevoi puțin ne-am încununa mai mult decât cei de demult.

Odinioară, când exista duhul de nevoie și fiecare încerca să imite pe celălalt, răul și nepăsarea nu puteau sta. Îi luau ceilalți târâș. Îmi aduc aminte că, odată, în Tesalonic, așteptam la semafor să trecem de pe un trotuar pe altul. La un moment dat am simțit ca un val ce mă împingea înspre înainte, pentru că toți mergeau în acea direcție. Cum am ridicat piciorul, am și înaintat. Adică vreau să spun că atunci când toți merg într-o parte, unul, chiar dacă nu ar vrea să meargă, nu poate căci îl duc ceilalți. Astăzi, dacă cineva vrea să trăiască cinstit și duhovnicește, nu mai încapă în lume, îi vine greu. Și dacă nu ia aminte, o ia la vale pe fagașul lumesc. Odinioară, binele era mult, multă și virtutea, la fel și pildele, iar răul se îneca în multul bine și puțină neorânduială (continuare în pag.16)

ISTORIA ROMÂNIEI PRIN SFINȚII EI

Sf. Dionisie Exiguul (1 sept.)

Datorită Sfântului Dionisie Exiguul afirmăm astăzi că suntem în anul 2009 „după Hristos“, deoarece el a propus numărarea anilor începând cu Întruparea Domnului. Astfel, el abandonează era lui Dioclețian, și acceptă anul 753 a.u.c. ca an al Întrupării Domnului și punctul de la care începe era creștină. Chiar dacă în calculul propus de el întâlnim și o eroare, ideea în sine a fost cu adevărat revoluționară. Calendarul stabilit de el a fost adoptat în Italia în anul 527, mai târziu în Franța și în Anglia (Sinodul de la Whitby, 664), extinzându-se cu vremea în întreaga lume creștină.

Calificativul de "cel Mic" sau "Exiguus" și l-a luat el însuși ca gest de smerenie. S-a născut în jurul anului 470 în Scitia Mică și a intrat de tânăr în viața monahală. După finalizarea studiilor în una din școlile mănăstirești din Dobrogea, ajunge ca pelerin în Orient. Din cauza monofizismului este nevoit să meargă la Constantinopol și de aici la Roma. Va lucra sub ascultarea a zece papi, începând cu Atanasie al II-lea (496-498) și încheind în timpul pontificatului lui Vigiliu (537-555).

Datorită traducerilor pe care le-a făcut din diverși scriitori și Parinți ai Bisericii creștine din Orient, cum au fost Chiril al Alexandriei, Grigorie de Nysa etc, el a făcut cunoscută teologia răsăriteană în mediul latin. A fost și profesor la o școală din Vivarium, întemeiată de Casiodor, unde a predat Dialectica.

Al doilea mare merit care îi revine lui Dionisie cel Mic, se leagă de activitatea de traducere în latină și de colecționare a canoanelor bisericești, fixate la diferite sinoade sau concilii și care fuseseră redactate în limba greacă.

Cuviosul Dionisie Exiguul a trecut la cele veșnice în Italia, la Vivarium, pe la 545-550.

Sf. Cuv. Simeon si Amfilohie (7 sept.)

Sfântul Cuvios Simeon s-a născut la începutul sec. al XV-lea într-un sat din apropierea orașului Pietra Neamț. Încă din tinerețe și-a arătat dragostea și râvna pentru cele dumnezeiești, alegând viața monahală și intrând în obștea Mănăstirii Bistrița. Născându-se într-însul dorul

dupa liniștea pustiei, a luat binecuvântare de la egumenul Mănăstirii și, împreună cu încă doi ucenici ai săi, la anul 1432, s-a retras în isihie, pe malul stâng al pârâului Pângărați, la poalele muntelui numit "Paru". Sporind mult cu darul Sfântului Duh, ajungând sihastru desavârșit și dascăl iscusit al rugăciunii inimii, s-au adunat în jurul lui ucenici iubitori de liniște, asezământul lui fiind cunoscut mult timp cu numele de Sihăstria lui Simeon. Sfântul Voievod Ștefan cel Mare i-a dăruit, în 1461, bani și ajutor să înalțe o mică biserică de lemn, cu hramul Sfântului Mare Mucenic Dimitrie Izvorătorul de Mir. Biserica a fost sfințită la 26 octombrie de Mitropolitul Teoctist I, când l-a hirotonit preot pe Simeon, care a devenit astfel, primul întemeietor și egumen al Mănăstirii Pângărați, ce s-a numit până în 1508 Schitul lui Simeon.

Prin îngăduința lui Dumnezeu, în anul 1476 au năvălit turcii asupra Moldovei biruindu-l pe Ștefan cel Mare în luptele de la Războieni. Vazând primejdia aceasta, Cuviosul Simeon și-a luat ucenicii, s-a rugat lui Dumnezeu pentru domn și pentru țară ca să-i scape din mâinile cotropitorilor, apoi au trecut în Transilvania, stabilindu-se la Mănăstirea Casiva, unde, după puțin timp, s-a mutat în pace la cereștile locașuri în toamna aceluiași an, 1476.

Sfințenia Cuviosului Simeon se arată și prin aceea că, după moarte, a strălucit și prin sfintele sale moaște, care au fost cinșite de Ștefan Voievod. Despre aducerea moaștelor Sfântului Simeon ne spune Ieromonahul Anastasie, în Cuvântul sau despre zidirea Sfintei Mănăstiri Pângărați: "Dupa ce s-au întors turcii și s-a potolit vrajba robiei și s-a făcut pace, atunci a trimis Ștefan Voievod și i-a adus sfintele lui moaște într-o raclă cinșita și le ținea în vistieria sa cu cinste. Apoi, luând o parte din sfintele lui moaște, le-a oprit pentru blagoslovenie și cu aromate cu bune miresme și cu tămâie le tămâia totdeauna spre credința și buna întărire a dreptei-credințe a domniei sale, iar mai vărtos pentru dragostea și caldura duhovnicească ce avea mai-nainte către dânsul; iar ramașița sfintelor lui moaște cu cuvânt și cu cinste le-a îngropat în cetatea Sucevei". Această aducere a sfintelor lui moaște se pare că a avut loc spre sfârșitul anului 1484, când se știe că ucenicii cuviosului s-au întors din nou la sihăstria lor întemeiată de Sfântul Simeon Ieroschimonahul.

Sfântul Cuvios Amfilohie s-a născut în anul 1487, în nordul Moldovei. Intrând în viața monahală, de tânăr, la Mănăstirea Moldovița, a venit la Pângărați în anul 1508, unde a îndrumat obștea mănăstirii timp de 56 de ani. Despre el vorbește Ieromonahul Anastasie de la Mănăstirea Moldovița, care l-a cunoscut personal: "Din copilăria sa s-a nevoit în viața călugărească, fiind mărturisit de toți pentru faptele lui cele bune. Și până la bătrânețe bine si-a ocârmuit viața sa; în foame și în sete, în rabdare și într-o osteneală, într-o toată nevoința (continuare în pag. 7)

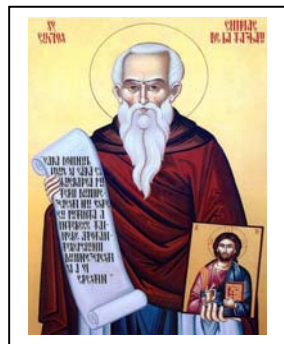

Duhovnicească. Și sfârșitul vieții sale bine au săvârșit: că a dat țarna țarnei și s-a dus în calea cea lungă a părinților, luându-și plata ostanelilor sale de la Dreptul Judecător și cu cinste fiind îngropat de ucenicii săi".

Nevoințele sale nu au fost trecute cu vederea de Stăpânul tuturor, ci au atras cu ele purtarea Sa de grija și ocrotirea Sfântului Dimitrie. Astfel, în urma unei minuni prin care Sfântul Dimitrie s-a arătat domnitorului Alexandru Lapușneanu, acesta a zidit pentru cuviosul Amfilohie și ucenicii săi o mănăstire cu hramul Sfântului Dimitrie. "Cu bunavoirea lui Dumnezeu și cu sporirea Preasfântului Duh și cu ajutorul Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, Izvorătorul de Mir, ostașul lui Hristos, s-au zidit și s-au săvârșit Sfânta Mănăstire întru numele Sfântului Mucenic și s-au sfințit de Grigorie, Mitropolit al Socevei, în anul 1560 din porunca lui Alexandru Voievod".

În anul 1566 Cuviosul Amfilohie Sihastrul, cunoscând că i se apropie sfârșitul vieții, a adunat pe toți fiii săi duhovnicești și le-a dat cuvântul său cel mai de pe urmă. A lăsat egumen la Pângărați în locul său pe Ieromonahul Teodorit, ucenicul său, iar el s-a retras la Moldovița, mănăstirea lui de metanie. Aici fericitul Amfilohie a primit marele și îngerescul chip al schimniciei sub numele Enoh, ca cel ce întotdeauna se înalță cu inima și cu dorirea către cele cerești, adăugând ostenele peste ostenele, timp de încă patru ani de zile. Iar în anul 1570, aflând de la Duhul Sfânt ceasul morții sale, s-a împărțășit cu Sfintele Taine și și-a dat cu pace sufletul în brațele Domnului nostru Iisus Hristos, în 7 septembrie, la șapte ceasuri din noapte, în zilele lui Bogdan Voievod. Întrucât Cuviosul Amfilohie a fost cinstit încă din viață ca sfânt, îndată după mutarea sa din trup, părinții celor două mănăstiri, Moldovița și Pângărați, îl prăznuiau anual la data săvârșirii sale.

Sf. Chiriac de la Tazlău (9 sept.)

Cel mai cunoscut pustnic nevoitor în preajma Mănăstirii Tazlău, unul dintre marii sfinți ai neamului nostru românesc, care a rămas în conștiința poporului, este Sfântul Cuvios Chiriac, ostenitor în peștera din muntele Măgura. S-a născut la începutul secolului al XVII-lea într-o familie de credincioși din satul Mesteacă. De mic copil, fiind luat de către părinți la sfintele slujbe de la Mănăstirea Tazlău, a simțit că sufletul i se "întraripează cu dumnezeiescul dor", drept pentru care, luând binecuvântare părintească, a intrat din fragedă

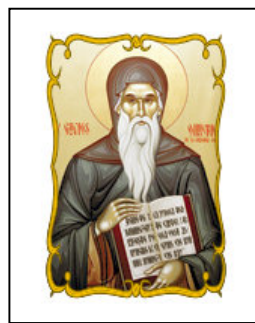

tinerețe în obștea Mănăstirii Tazlău. A deprins viața monahicească în mănăstire, apoi a primit îngerescul chip al călugăriei. După puțină vreme a fost hirotonit diacon și preot, devenind în scurtă vreme un iscusit povățuitor de suflete. Dorul pentru o nevoiță mai aspră îl face să se retragă în pustnicie într-o peșteră pe un munte din apropierea mănăstirii, numit Măgura Tazlăului, unde se ostenește în privegheri de toată noaptea, răbdând și biruind frigul cumplit și ispitele diavolești. Dobândind darul rugăciunii curate, al vindecării bolilor și al izgonirii demonilor, el devine foarte căutat de către mulțimile de călugări și credincioși, dornici să se împărțășească din sfințenia vieții sale. În acea perioadă de intensă propagandă calvină venită din Transilvania, el se constituie într-un adevărat apărător și mărturisitor al dreptei credințe, păstrând aprinsă flacăra Ortodoxiei în tot ținutul Neamului. Urcând în scurt timp pe treptele sfințeniei, pe mulți îi folosea cu viețuirea sa aleasă, cu rugăciunea și cu sfatul său, căci a fost binecuvântat de Dumnezeu cu darul discernerii gândurilor. Și atât monahii, cât și credincioșii de rând îl căutau, minunându-se de blândețea și înțelepciunea sa, și pe mulți a îndreptat pe calea cea dreaptă, risipind cursele vrăjmașilor și arătându-se făcător de minuni încă din timpul vieții.

Faptele cele mai alese ale vieții Cuviosului Chiriac de la Tazlău sunt: dragostea și râvna duhovnicească, nevoința pustnicească, smerenia, desăvârșita ascultare, tăcerea, postirea îndelungată și neîncetata rugăciune.

Trece la Domnul în jurul anului 1660, fiind înmormântat în pridvorul bisericii mănăstirii.

Sf. Onufrie de la Vorona (9 sept.)

S-a născut în jurul anului 1700, în Rusia, probabil într-o familie nobilă, căci a ajuns să fie guvernator al unui ținut. Dorind viața pustnicească și aprinzându-se cu dumnezeiasca râvnă, a lăsat familia, onoarea rangului și patria sa în jurul anului 1749, venind în ținuturile Moldovei. Îl atrăsese aici

renumele unor mari pustnici, nevoitori în ostenele tăcute și smerite, ascunși de ochii lumii în adâncul codrilor. A viețuit astfel timp de 15 ani, crescând duhovnicește în preajma unor aleși părinți duhovnicești, precum Vasile de la Poiana Mărului și Paisie Velicovski. Acesta din urmă îl va afla pe Cuviosul Onufrie la Mănăstirea Dragomirna, în jurul anului 1763, la venirea sa din Muntele Athos. Auzind de alți pustnici români și ruși sporiți duhovnicește,

(continuare în pag. 8)

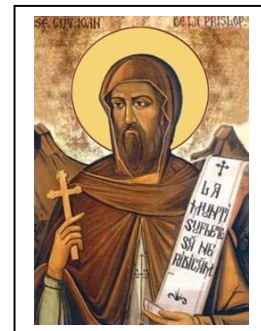

care viețuiau în codrii Voronei, va intra în anul 1764 în obștea Schitului Sihăstria Voronei, retrăgându-se în pustie spre liniștire. Timp de 25 de ani va viețui într-o peșteră pe malul pârâului Vorona, într-o aspră nevointă, petrecând în smerenie, înfrânare, tăcere și neîncetată rugăciune. Făgăduindu-se întru totul Domnului Hristos, a îmbrăcat schima cea mare, pe care o va primi din mâna duhovnicului său, starețul Paisie, în anul 1774, la Mănăstirea Dragomirna, revenind apoi în locul nevoințelor sale, la peștera din preajma Sihăstriei Voronei. Și urcând în scurt timp pe treptele sfințeniei, pe mulți îi folosea cu viețuirea sa aleasă, cu rugăciunea și cu sfatul său, fiind binecuvântat de Dumnezeu cu darul deosebirii gândurilor. Și atât monahii, cât și credincioșii de rând îl căutau, minunându-se de blândețea și înțelepciunea sa. Astfel pe mulți i-a îndreptat pe calea cea bună, risipind cursele vrăjmașilor și arătându-se făcător de minuni încă din timpul vieții sale. Iar când a săvârșit călătoria cea bună și a sosit timpul să încredințeze curatul său suflet Stăpânului Hristos, a fost vestit mai înainte de aceasta. În noaptea Sfințelor Paști, dorind a se împărtăși pentru ultima dată cu Trupul și Sângele Mântuitorului, un înger s-a arătat preotului Nicolae Gheorghiu din satul Tudora, aflat în apropiere, și i-a cerut să ia cu sine Sfintele Taine și să meargă la robul lui Dumnezeu Onufrie. Același înger îl va călăuzi până la peștera cuviosului, pe care îl va afla foarte slăbit. Și cerând să meargă la Sihăstrie, după câteva zile a adormit întru Domnul, la 29 martie 1789, fiind înmormântat de către câțiva călugări în livadă, la rădăcina unui măr. Nu după mult timp, la mormântul cuviosului au început să se petreacă fapte minunate, care adevereau sfințenia sa. Mulți au văzut lumânări arzând și au auzit glasuri cântând în acel loc, iar o dată, rătăcindu-se trei călugări prin pădurile din jur și lăsându-se noaptea, au fost călăuziți de o lumină puternică până la peștera unde s-a nevoit cuviosul. În iarna anului 1846, pe când domnitorul Mihail Sturza se afla la vânătoare a găsit un fruct mare și frumos la rădăcina mărului ce străjuia mormântul cuviosului, l-a luat cu sine și l-a dat fiicei sale care era bolnavă de epilepsie. Cu harul lui Dumnezeu, aceasta s-a vindecat de boală. Minunându-se, domnitorul se va întoarce la Vorona și, aflând despre viața nevoitorului pentru Dumnezeu, va porunci să se dezgroape osemintele lui și să fie așezate spre cinstire într-o raclă în altarul bisericii Mănăstirii Vorona. Zece ani mai târziu, în urma unui vis în care însuși Cuviosul Onufrie s-a arătat starețului Mănăstirii Voronei, arhimandritul Iosif Vasiliu, cerându-i să fie dus în Sihăstrie, racla cu sfintele sale moaște a fost așezată într-o fridă din pronaosul bisericii "Bunavestire" din Sihăstria Voronei, unde se află și astăzi.

Cuv. Ioan de la Prislop (13 sept.)

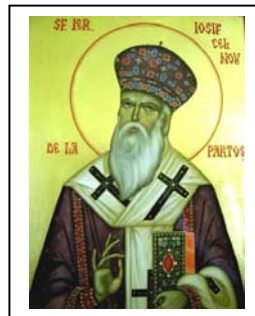
Cuviosul Ioan era localnic din satul Silvașul de Sus, lângă care, la începutul secolului al XV-lea Sf. Nicodim de la Tismana ctitorise o mănăstire cu același nume. Mai târziu, mica sihăstrie, și-a schimbat numele cu cel pe care îl poartă și astăzi: Mănăstirea Prislop. Numit și Sf Ioan de la Silvaș în tradiția populară, Cuviosul a intrat în obștea Mănăstirii Prislop pe la sfârșitul sec.al XV-lea sau începutul sec. al XVI-lea.

După câțiva ani de nevoințe și viață aleasă de rugăciune, sporind în sfințenie, Cuviosul Ioan s-a retras în munte pe valea pârâului Slivuț (Silvuț), câteva sute de metri mai sus de mănăstire, unde și-a săpat singur cu dalta o chilie care se păstrează și astăzi. Aici și-a continuat viața de nevoințe și rugăciune sporind și mai mult în sfințenie, astfel încât era căutat de credincioșii care aveau evlavie pentru el, fiind cinstit ca sfânt încă din viață, după mulțimea vindecărilor ce se petreceau cu rugăciunile sale.

Cuviosul a sfârșit prea devreme prin unelțirile vrășmașului, căci a fost împușcat, cu îngăduința lui Dumnezeu, din greșeală, de doi vânători care l-au confundat cu o fiară. Rudele i-au ridicat sfintele moaște din peșteră și le-au depus în biserica satului de unde, cerute fiind de câțiva călugări din țara Românească, au ajuns la mănăstirea acestora din urmă.

Sf. Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș (15 sept)

Tânărul Iacob s-a născut în anul 1568, în orașul Raguză din Dalmația, din părinți vlahi sau aromâni, negustori cu frică de Dumnezeu. După moartea tatălui său, a plecat împreună cu maica sa la Ohrida unde a învățat carte la Mănăstirea Maicii Domnului. S-a călugărit apoi luând numele de Iosif la mănăstirea Pantocratorului din Sf. Munte Athos, unde a rămas până la vârsta de 82 de ani, fiind pildă de viață aleasă și trăire în Hristos printre viețuitorii locului. După căderea Banatului vestic și a orașului Timișoara sub turci în 1552, românii și sârbii imigrați aici datorită stăpânirii turcești în Balcani, au fost păstoriți de mitropolitul Iosif. Sf Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș, a fost trimis aici de Patriarhia Țarigradului. Însăcunat în 1650 a păstorit (continuare în pag. 9)

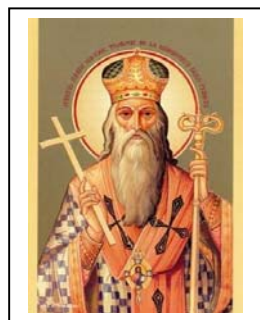

†

trei ani, fiind înaintat în vârstă, dar s-a dovedit un vajnic apărător al dreptei credințe, făcător de minuni și iubitor de oameni. În 1653 s-a retras la mănăstirea Partoș unde a trăit până în 1656 când s-a mutat la Domnul și a fost îngropat în biserica mănăstirii. La trei sute de ani de la moartea sa, în 1956, moaștele sale au fost strămutate cu mare alai în catedrala mitropolitană din Timișoara, de unde continuă să facă minuni întru slava Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Sf. Ierarh Mucenic Teodosie de la Manastirea Brazi (22sept.)

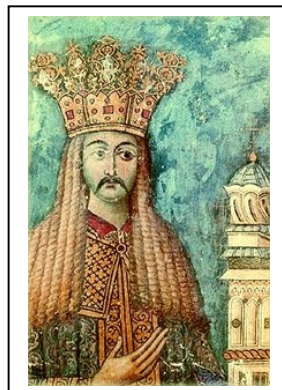
S-a născut la începutul veacului al XVII-lea, în județul Putna, zona Vrancei de astăzi, și a intrat ca frate la Schitul Brazi, care datează încă din vremea lui Ștefan cel Mare. În prima jumătate a secolului al XVII-lea, doi frați după trup, schimnicii Sava și Teodosie, au viețuit aici la Schitul Brazi și au trăit într-o peșteră care se păstrează

și astăzi. Teodosie a fost călugărit în Mănăstirea Bogdana, județul Bacău, și a fost o vreme egumen al acestei mănăstiri. El este cel care a îndemnat pe marele logofăt Solomon Bârlădeanu să refacă acest schit din temelii. După o perioadă de egumenie la Mănăstirea Bogdana, Teodosie ajunge la treapta arhieriei. Este ales episcop al Rădăuților, apoi episcop al Romanului și, în 1674, mitropolit al Moldovei.

Pe lângă ctitorirea Mănăstirii Brazi, Sf. Ierarh Teodosie a contribuit și la ridicarea altor lăcașe de cult. De asemenea, într-o serie de scrieri din perioada în care a trăit Sf. Ierarh Teodosie este menționat ca o persoană care a luptat mereu pentru dreptate. "Documentele despre el sunt mult mai numeroase astăzi. Îl găsim foarte adesea alături de marele cronicar Miron Costin, atunci stareț de Putna, împărțind dreptatea în ținutul Putnei, țara Vrancei, și îl găsim, de asemenea, în numeroase alte acte în care se arată a fi un adevărat făcător de pace, un împăciuitoare al părților aflate în litigiu, în judecăți", A dus-o astfel până în 1694, când a fost surprins la Schitul Brazi, fiind la o vârstă înaintată - avea în jur de 80 de ani - de o ceată de tătari care l-au omorât prin decapitare căci refuzase să le dea acestora odoarele sfinte pe care le strânsese pe cheltuiala sa. A înzestrat atât Schitul Brazi, cât și alte patru schituri, care, mai tâziu, au fost făcute de urmașul său, episcopul Lavrentie al Romanului. A fost îngropat în Schitul Brazi, în prima jumătate a secolului al XIX-lea. Osemintele sale sunt găsite de egumenul Dimitrie, iar fratele Antipa de la Calapodești, viitorul sfânt, mărturisea că a văzut și el aceste

sfinte moaște plăcut mirositoare la care s-a închinat cu evlavie".

Sf. Voievod Neagoe Basarab (26 sept.)

În Bănia Craiovei și în școala de la Mănăstirea Bistrița, unde boierii Craiovești (din a căror familie provenea – n. red.), unii înrudiți prin căsătorie cu domnițe de la curtea despotilor sârbi, Neagoe avea să învețe nu doar slavona, dar și limba sârbă cu mult mai înainte de 1504, când despotul sârb Gheorghe Brancovici, devenit mitropolitul

Maxim de mai tâziu este nevoit să se refugieze cu nepoata sa Milița, fiica fratelui său, despotul Iovan Brancovici. Tânărul Neagoe se va căsători în același an. Tot aici, la chinovia ctitorită de Barbu Craiovescu, marele ban, care se călugărește în 1520, luându-și numele de Pahomie, avea să se adăpostească o vreme Patriarhul Nifon II al Constantinopolului, după ce l-a alungat Radu cel Mare de la Mitropolia din Târgoviște.

„Iar fericitul Nifon îl întărea în învățăturile sale”

Neagoe îl ocrotește, peste voia domnitorului, devenindu-i ucenic. Așa aflăm de la Gavriil Protul, cronicarul și conducătorul Muntelui Athos, scriind în *Viața Sfântului Nifon*, că Neagoe l-a avut profesor și duhovnic pe Sfântul Nifon: „Iar fericitul Nifon îl întărea în învățăturile sale”.

Întâlnirea fericită cu învățatul patriarh ecumenic, îi va aduce tânărului Neagoe un folos nebănuit. După cum s-a văzut mai tâziu, bogăția învățăturilor de înaltă tărie duhovnicească, precum și cunoașterea limbilor de circulație europeană din vremea aceea, avea să ducă la alcătuirea operei sale de erudit *Învățăturile către fiul său Teodosie*.

Norocosul Neagoe Basarab a avut un prilej tot așa de fericit, că la Târgoviște a participat, negreșit, la zidirea bisericii Mănăstirii Dealu, ctitoria lui Radu cel Mare, într-un stil fără precedent în Țara Românească. Neterminată din pricina morții lui Radu cel Mare, în anul 1508, biserica va fi isprăvită de marele domnitor Neagoe. Mai tâziu, dar, ca și încununare, pentru instruirea viitorului domn al Țării Românești, Neagoe participă, la tipărirea primului Liturghier în limba slavonă, în anul 1508, a Octoihului, în 1510 și a Tetraevanghelului, în 1512, pregătite cu migală și erudiție de învățatul Macarie, la Mănăsti- (continuare în pag. 10)

Mănăstirea Bistrița și Mănăstirea Dealu unde s-au și tipărit.

Trece dincolo de orice îndoială, că tânărul Neagoe, cu inteligența sa scripitoare, plin de credință în Dumnezeu și adâncă evlavie, a fost nu numai învățacul ilustrului savant și istoric, ci chiar și ajutorul erudit la tipărirea primelor cărți de slujbă pe teritoriul Țării Românești.

Neagoe Vodă Basarab – Principe isihast

Cum ne vom mai mira, că atunci când a fost chemat la domnia Țării Românești a și început zidirea Mănăstirii Argeșului, între anii 1512-1517 și isprăvirea de zidit și a Mănăstirii Dealu?

Cum nu vom înțelege, că osteneala sfântă pentru scoaterea la lumină a sfințelor cărți de slujbă, ajutând pe Macarie, l-a dus pe evlaviosul Neagoe Basarab, la gândul de a scrie și tipări o carte magistrală și unică de învățătură, pe care a adresat-o fiului său Teodosie?

Neagoe Vodă Basarab a crescut din rădăcina domnească, hrănită cu învățătura cea mai înaltă și cuprinzătoare, în duhul isihast athonit, de la sfârșitul secolului XV și începutul secolului XVI. El împlinea protejând și ajutând creștinătatea dreptmăritoare, care gemea sub tirania agarenilor cotropitori, precum ne arată cronicarul Gavriil Protul, în *Viața Sfântului Nifon*, patriarhul Constantinopolului: „Ce vom spune despre lucrurile și mănăstirile pe care le-au miluit?... Și în toate laturile de la Răsărit până la Apus și de la Amiază-zi până la Amiază-noapte, toate sfințele biserici le hrănea și cu multă milă pretutindeni da. Și nu numai creștinilor fu bun, ci și păgânilor, și fu tuturor *tată milostiv, asemănându-se Domnului ceresc*, care strălucește soarele său și ploaia și pe cei buni și pe cei răi, cum arată Sfânta Evanghelie”.

Dacă vom îndrepta o privire asupra documentelor care ne arată bogăția daniilor primite de mănăstirile de la Muntele Athos, rămânem uimiți. Pe lângă renovări, daruri de obiecte de cult și zidiri, se adaugă danii anuale aproape la toate chinoviile monahale. Și așa, spre sfârșitul vieții pământești, Neagoe Basarab, știind că agarenii sunt năraiviți în fel și chip, că și cei din Europa își cam leapădă credința și pietatea, iar *casnicii săi* au nevoie de întărire în credință și înțelepciune, ne-a lăsat în dar, *Învățăturile* sale ca drept testament, urmașilor- urmașilor săi.

Cartea cu *Învățăturile* lui Neagoe Vodă Basarab, ar trebui să stea alături de Biblie și Cartea de Rugăciuni, la căpătașul nostru.

Care ar fi textul care ne-ar îndritui să-l considerăm sfânt pe Neagoe Vodă Basarab, pe lângă toate cele, pe scurt, scrise aici?

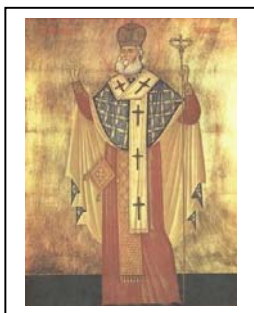
Iată textul cheie: „Ce vom spune despre lucrurile și mănăstirile pe care le-au miluit?... Și în toate laturile de la Răsărit până la Apus și de la Amiază-zi până la Amiază-noapte, toate sfințele biserici le hrănea și cu multă milă pretutindeni da. Și nu numai creștinilor fu bun, ci și păgânilor, și fu tuturor *tată milostiv*, asemănându-se *Domnului ceresc*, care strălucește soarele său și ploaia și peste cei buni și peste cei răi, cum arată Sfânta Evanghelie”.

Iar la sfințenia lui Neagoe Vodă Basarab este părtaș și Neamul Românesc pe care l-a domnit, că toate milele le-a făcut din zestrea lui cea darnică. (*Din cuvântul PS Calinic Argatu – Episcop al Argeșului și Muscelului*)

Sf. Ier. Martir Antim Ivireanul (27 sept.)

Născut prin 1650 din părinți binecredincioșii Ioan și Maria în Iviria (Georgia) tânărul Andrei a fost crescut în dreapta credință. Căzând în robia turcească de timpuriu, a învățat cu ușurință limbile greacă, turcă, slavă veche, arabă, iar mai târziu română. A fost ocrotit de Dumnezeu și, scăpând din robia turcească a învățat artă sculpturii în lemn, pictura și broderia, în preajma Patriarhiei de Constantinopol, unde s-a călugărit sub numele de Antim. De acolo a fost adus la București de Sf. Voievod Constantin Brâncoveanu și a învățat meșteșugul tiparului în tipografia domnească. A înființat o nouă tipografie la Snagov unde a tipărit 63 de cărți dintre care 38 lucrute de el însuși în română, greacă, arabă și georgiană. A fost ales stareț la Snagov, apoi episcop de Râmnic și în final mitropolit al țării Românești. A păstorit cu blândețe, a ridicat noi lăcașuri de cult între care și mănăstirea Antim, cu hramul Tuturor Sfinților, a înființat școli gratuite pentru copii săraci.

Mitropolitului Antim îi revine meritul de a fi introdus pentru totdeauna limba română în slujba bisericească, prin tipărirea cărților de slujbă în românește contribuind și la făurirea limbii liturgice românești care dăinuie și astăzi. A lăsat Bisericii un mare tezaur literar și teologic cuprins în Didahiile (predicile) sale. A tipărit cărți pentru românii ortodocși din Transilvania și a hirotonit preoți, după evenimentele unioniste din 1698-1701. Patriot luminat și luptător împotriva turcilor, după moartea martirică a Sf. Voievod Constantin Brâncoveanu (1714) și numirea primului domn fanariot, Nicolae Mavrocordat, în 1716, a fost acuzat că a uneltit împotriva turcilor și a domnului fiind caterisit de patriarhul ecumenic, urmând să fie închis pe viață în mănăstirea Sf. Ecaterina din Muntele Sinai. Nu a mai ajuns acolo deoarece a fost ucis de oștenii turci și aruncat în râul Tundja lângă Adrianopol.

O ISTORIE A ORTODOXIEI ROMÂNEȘTI

Bazilica paleocreștină în România (I)

Analizând din punct de vedere constructiv începuturile creștinismului, remarcăm, încă din secolul al IV-lea, o spectaculoasă explozie numerică și ca amploare a volumului a edificiilor de cult, supraterane, din piatră, cum este și cazul Daciei Pontice. Perioada paleocreștină se distinge și printr-un efort de concepție arhitecturală și constructivă nemaîntâlnit, îndeosebi după Edictul de toleranță oficială a creștinismului de la Milano, dat la 313, de împăratul Constantin cel Mare. Întrebarea legitimă care se pune este: când, unde și de către cine a fost pregătită respectiva pleiadă de arhitecți și meșteri creștini, mai ales în Dacia Pontică, unde au edificat o arhitectură majoră, atestată de vestigiile din piatră a cel puțin 40 de bazilici paleocreștine?

Este greu de acceptat ideea că de la modestele lăcașuri creștine, ce nu depășeau 15 m lungime, să se treacă brusc la bazilici de dimensiuni impresionante și azi, de 60x30m, ca și la prezența, numai în Dobrogea secolului V, a 15 episcopii, aspecte ce revendică și un impresionant număr de credincioși.

În lumea greco-romană și egipteană, primele biserici supraterane, ce au primit acolo numele de **ecclesia** (care înseamnă reuniune de credincioși, atât în latină cât și în greacă), sau de **domnicum** (adică Casa Domnului), au fost construite la intrarea catacombelor, după modelul capelelor rupestre (din epoca persecuțiilor) și anume din două săli ce se succedau spre altarul absidat. Apoi, bisericile paleocreștine au preluat planurile bazilicilor civile romane, în care ideea de tribunal convenea optim edificiului noului cult “al dreptății”, unde episcopul exersa și un fel de jurisdicție spirituală, pe lângă revelarea “dragostei”. Bazilicile romane, adevărate săli polivalente, mai ofereau și maiestrea compoziției, cu trei nave paralele, între care domina cea centrală, aula, care, terminată cu o absidă numită “basilicae caput” se preta în mod fericit funcției altarului creștin. De altfel, încă din anul 88 î.Hr., arhitectul latin Marcus Vitruvius Pollio a urmărit să dea o formă canonică tipologiei basilicii romane în tratatul său “De Architectura”.

Arhitecții din epoca patristică au meritul de a fi conceput volume din ce în ce mai complexe, mai variate și ingenioase structural, care au condus la formarea unei

arhitecturi originale creștine. Aceasta a oferit apoi aproape 15 secole o plămadă miraculoasă pentru creația arhitecturală creștină ce a evoluat “dinamic” odată cu dezvoltarea funcțiilor sanctuarului, a absidei acestuia, căreia îi erau tributare.

Creștinii preiau totodată și numele de bazilică pentru bisericile mai mari sau mai importante, cum erau și bisericile episcopale sau ale mănăstirilor misionare, locuite de daco-romanii din Scythia Minor (Dacia Pontică, adică Dobrogea de astăzi). La Tomis (Constanța) s-au descoperit 6 bazilici paleocreștine din piatră, iar în restul județului 22, din care 6 numai la Tropaeum Traiani (Adamclisi), 5 la Histria, una la Callatis (Mangalia), 2 la Axiopolis (Cernavodă-Hinog), una la Sucidava (Izvoarele, vechea Pârjoaia) și una la Capidava (Topalu). Tot de eparhia Tomisului țineau și centrele mănăstirești de la Callatis, Axiopolis, Sucidava sau Histria.

La deschiderea adusă creștinismului de împăratul Constantin cel Mare, după 313, când își fac apariția și primele bazilici paleocreștine în municipii ca Tomis, capitala Scythiei Minor, ca Tropaeum Traiani sau ca Troesmis (Iglița), a contribuit la rapida lor proliferare în teritoriu și legea dată la 480 de împăratul Zenon, prin care

toate orașele cu grad de polis aveau dreptul să aibă un episcop. Astfel, în “Notitiae Episcopatum” (listă cu orașele din Imperiul Roman de Răsărit ce erau în secolele V-VI reședințe de episcopate, listă publicată în 1891 de bizantologul Carolus de Boor) apar menționate pe cuprinsul

Scythiei Minor 14 orașe cu scaune episcopale, în afară de Tomis ce era episcopie metropolitană. Lista indică în județul Constanța de azi 7 episcopate la: Axiopolis, Capidava, Callatis, Carsium (Hârșova), Tropaeum Traiani, Zalpata (Abtaat Kaless), Dionysopolis (Balcic), iar în județul Tulcea tot 7 la: Aegissus (Tulcea), Argamun (Capul Dolojman), Halmyris (Dunavățul de jos), Histria, Noviodunum (Isaccea), Salsovia (Mahmudia), Troesmis. În acest județ din nordul Dobrogei, s-au descoperit până acum 14 bazilici paleocreștine din piatră: 2 la Dinogetia (Garvăn și pe Popina Bisericuța, ce era chiar sediu episcopal), 2 la Noviodunum, 3 la Troesmis, 4 la Argamun, 1 la Libida (Slava Veche), una la Beroe (Băroi-Piatra Frecăței), ca și una la Niculițel (numit antic Vicus, iar local și Mănăstiriștea, toponim ce întărește calitatea de cea mai organizată mănăstire). (*Va urma*)

(Din volumul “În absida altarului” de Silvia PĂUN)

Banii, filosofia și ochiul

Sf. Ioan GURĂ DE AUR

Ce lucru greu ne-a poruncit Hristos? Ne-a poruncit să tăiem munții? Să zburăm prin văzduh? Să trecem Marea Tireniană? Deloc! Ne-a poruncit să ducem o viață așa de ușoară ca să nu avem nevoie de nici o unealtă, ci numai de suflet și sânguință. Ce unelte au avut apostolii aceștia, care au săvârșit atâtea și atâtea fapte mari? N-au mers în toată lumea cu o singură haină și desculți și i-au biruit pe toți? Ce greutate au poruncile Lui? Să nu ai nici un dușman! Să nu vorbești pe nimeni de rău! Faptele potrivnice acestora sunt cu mult mai grele.

- Dar Hristos a spus: "Desparte-te de bani și de averi"! mi se poate obiecta.

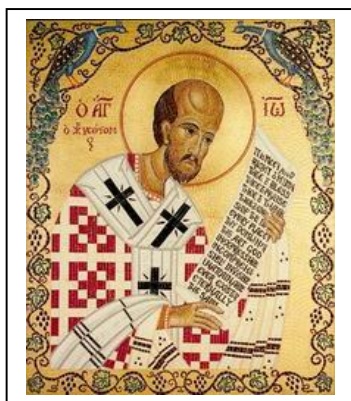
- Această poruncă este grea? Dar Hristos n-a poruncit asta, ci a sfătuit. Dar chiar dacă ar fi o poruncă, ce greutate este să nu porți de colo-colo poveri și griji deșarte? Dar, o, iubire de arginți! Prefaci totul în bani! Din pricina aceasta s-au întors toate pe dos. De ferești pe cineva, îl ferești pentru că are bani; de-l vaiți pe cineva, îl vaiți pentru că n-are bani. Toți nu vorbesc de altceva decât de bani: cum s-a îmbogățit cutare, cum a sărăcit cutare. Dacă pleacă cineva în armată, dacă se însoară, dacă învață o meserie, dacă se apucă de orice altceva, nu pune mâna pe lucru până ce nu află întâi dacă poate ajunge ușor bogat.

(...) Ce câștig avem de pe urma vieții acesteia dacă nu ne folosim de ea ca să o câștigăm pe cea viitoare? Pentru ce nu călcați odată în picioare pe mamona care v-a robit? Până când veți fi robi banilor? Pentru ce nu iubiți libertatea? Pentru ce nu puneți capăt iubirii de averi? Dacă ați fi robi la oameni ați face totul ca să căpătați libertatea, de vi s-ar fâgădui; dar când sunteți robi iubirii de argint, nici nu vă gândiți cum să scăpați de robia aceasta amară; și doar nu-i robie mai cumplită ca robia iubirii de argint; tirania ei este foarte amară. Gândiți-vă ce preț mare a dat Hristos pentru noi! Și-a vărsat sângele Lui! S-a dat pe Sine Însuși! Voi însă, și după toate acestea, ați căzut; și ceea ce-i mai groaznic e că, chiar vă bucurați de robia aceasta, vă place necinstea și vă este plăcut ceea ce trebuie alungat.

(...) Când ești bogat ești nevoit să lingusești pe mulți: și pe dregători și pe oamenii de rând; ai nevoie de mii și mii de lucruri; trebuie să fii slugarnic, să te temi, să tremuri, să bănuiești ochii invidioșilor, să-ți fie frică de gurile cleveților și de poftele altor iubitori de argint. Sărăcia nu-i așa, ci cu totul dimpotrivă. Este loc neșefuit și sigur, liman neînvișorât, loc de exercițiu și școală a

filosofiei, imagine a vieții îngerești. Auziți acestea toți câți sunteți săraci, dar, mai bine spus, toți câți doriți să vă îmbogățiți! Nu e o nenorocire să fii sărac, ci să nu voiești să fii sărac. Nu socoti sărăcia o nenorocire și nu va fi o nenorocire. Nenorocirea nu stă în natura sărăciei, ci în judecata oamenilor cu suflet slab. Dar, mai bine spus, chiar m-aș rușina de-aș spune numai atâtea despre sărăcie, să spun atât numai că nu-i o nenorocire. Dacă filosofezi, sărăcia îți va fi izvor de mii și mii de bunătați. Dacă cineva ți-ar oferi o mare dregătorie, demnități politice, bogăție, desfătare, apoi ți-ar oferi și sărăcia și ți-ar da libertatea să alegi ce vrei, negreșit, dacă i-ai cunoaște frumusețea, ai pune îndată mâna pe sărăcie.

(...) Ochiul este curat și limpede; nu e tulbure cum e ochiul iubirii de argint, când plin de mânie, când plin de poftă, când răvășit de neînfrânare. Ochiul sărăciei nu-i așa, ci potolit, liniștit; se uită dulce la toți; e dulce ca mierea, plin de bunătațe; nu urăște pe nimeni, nu se întoarce de la nimeni. Dincolo, unde-s bani, pricină de vrajbă și de mii și mii de lupte. Gura iubirii de argint e plină de ocări, de îngâmfare, de multă mândrie, de blestem, de viclenie; gura și limba sărăciei sunt sănătoase, pline de neconținute

mulțumiri, de binecuvântări, de cuvinte dulci și iubitoare, de cuvinte de mângâiere, de laude, de cuvinte bune. Iar dacă ai vrea să vezi și mărimea staturii uneia și celeilalte, vei vedea că sărăcia este mai înaltă și mai bine făcută decât bogăția. Nu te minuna că fug mulți de sărăcie! Nechibzuiții fug și de celelalte virtuți.

(...) Spune-mi, ce l-a făcut fericit pe Petru? Că a înzdrăvenit un olog? Nu, nicidecum! Ci că n-a avut averi. (...) Și noi, dar să-l imităm pe Petru, ca să nu fim

rușinați, ci să ne înfățișăm cu îndrăznire în fața scaunului de judecată a lui Hristos, ca să-l facem să fie cu noi, cum a fost cu ucenicii Lui. Pentru aceste fapte Dumnezeu te încununază și te proclamă; nu-ți cere să înviezi morți, nici să îndrepti ologi. Nu acestea ne fac asemenea lui Petru, ci aruncarea averilor. Aceasta-i fapta mare a apostolului Petru. Spui că nu poți să le arunci? Dimpotrivă, e totul cu putință! Dar dacă nu vrei, nici nu te silesc, nici nu te forțez. Un lucru însă te rog! Cheltuiește cât de cât cu cei nevoiași și nu căuta să ai pentru tine mai mult decât îți este de neapărată trebuință. Așa, vom duce aici o viață liniștită, lipsită de griji și ferită de necazuri și ne vom bucura de cea veșnică, pe care face Dumnezeu ca noi toți să o dobândim, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor, Amin.

(*Omilia XC din Omiliile la Matei*. Titlul ne aparține)

FERICITI CEI PRIGONIȚI

Fericirea roșie

Comunismul în România n-ar fi avut nicio șansă de supraviețuire dacă nu ne-ar fi fost impus cu tancurile de Moscova și dacă Statele Unite, Franța și Anglia nu ne-ar fi vândut sovieticilor la Yalta. Că este așa, o recunoșteau în presa anilor 20 până și simpatizanții de stânga. *La noi, cu toată râvna și cu toată bunăvoința, Siguranța Generală n-a reușit să aresteze 500 de comuniști veritabili. Dacă s-ar lăsa comuniștilor noștri cea mai deplină libertate a graiului și a scrisului și li s-ar acorda pe deasupra și o subvenție bănească serioasă, nu cred că ei ar izbuti nici în 10 ani să adauge un zero cifrei de 500* (ziarul *Adevărul* din 10.01.1925)

După instalarea definitivă la putere a comuniștilor, România a devenit cu totul aservită intereselor sovietice. Sub pretextul „despăgubirilor de război”, toate bogățiile țării (grâu, petrol, minereuri) au luat calea Rusiei, lipsind pe români până și de pâinea cea de toate zilele.

În paralel, a început prigoana politică și religioasă.

Un val masiv de arestări are loc în 1948, în scopul anihilării oricărei rezistențe anticomuniste în țară. Colectivizarea după model sovietic este impusă eficient prin bătaii, schingiuri și printr-un nou val de arestări în 1958. O atenție deosebită se acordă educației copiilor. Șoimii și pionierii patriei sunt crescuți în cultul pentru partid, după principiul stalinist conform căruia „învățătorii credincioși sunt o contradicție absurdă”. „Fericirea roșie” așternea un val de teroare și moarte peste țara cea mare a României bolșevizate.

Biserica a fost ținta predilectă a atacurilor distrugătoare ale comunismului ateu. Printr-un decret special, călugării au fost scoși cu forța din mănăstiri și obligați „să se integreze în producție”, cu interdicția de a purta haina monahală. Preoților li s-a interzis să mai facă misiune pastorală, impunându-li-se să vorbească în predici despre „binefacerea colectivizării” și „fericirea societății egalitariste”. Ierarhia superioară a intrat sub directivele partidului. Episcopi ca Nicolae Popovici al Oradei sau Grigore Leu al Hușilor, care au îndrăznit să denunțe deschis anticreștinismul comunist, au fost repede eliminați: primul, exilat la Mănăstirea Cheia, și-a săvârșit viața hărțuit de Securitate, al doilea a murit otrăvit cu arsenic după o întrevvedere la Guvern.

Bătălia cea mai mare au dat-o însă comuniștii pentru scoaterea lui Dumnezeu din suflete și înlocuirea

Lui cu idolul doctrinei marxiste. Dacă răzvrățirea lui Lucifer țintea să egaleze ori poate să întrecă pe Dumnezeu, răzvrățirea bolșevică a vrut – mai grav – să nege definitiv pe Dumnezeu, să-L scoată din mintea creaturilor Sale, să-L șteargă dintre realitățile lumii. Pentru aceasta s-a folosit de toate metodele, de la cele mai brutale – crimă, tortură, constrângere – la cele mai subtile – batjocura, profanarea și umilința care dor mai mult decât durerea. Și toate acestea pentru a pierde lumea răscumpărată de Hristos, pentru a o aduce la apostazie.

Împotriva acestei satanizări sistematice, împotriva uciderii lui Dumnezeu din om, s-au ridicat milioanele de martiri uciși de comuniști. România bolșevizată și-a avut și ea martirii. În temnițele comuniste, mulți români și-au asumat suferința în sens creștin, înțelegând că sunt acolo pentru a-și ispăși păcatele lor și ale neamului și, mai ales, pentru a făuri subteran, rezistența de rugăciune a României creștine. Și bobul de grâu a căzut în pământ, murind a dat rod însutit...

(Extrase din albumul *Fericiți cei prigoniți – martiri ai temnițelor românești*)

Învățăturile lui Neagoe Basarab către omul de azi

Din capitolul II

Cel ce vrea să se facă prieten veacului acestuia și cel ce iubește nesăturarea sufletului în îmbuibare și beție va trece odată cu veacul acesta și se va risipi ca umbra, și slava lui va trece ca fumul. Iar cel ce se va împreuna cu bunătatea lui Dumnezeu, acela va primi viață și va trăi veșnic și netrecător în veac, pentru că

rădăcina bunătații este îndulcirea dumnezeiască.

Cât de mulți împărați și domni spun că „e greu să cârmuim împărăția, domnia și nu putem să ne îngrijim de rugăciune, de post, de înfrânare, în curățenie, și nu putem să mergem la biserică lui Dumnezeu, pentru că avem griji multe de împărăție, de domnie și de solii și facem judecăți și avem de împlinit nenumărate alte lucruri împărătești. Sau pentru milostenii către cei săraci, încă am vrea să le împărțim celor ce vin la porțile noastre, pomenind numele lui Dumnezeu, ca să-i miluim pe dânșii și încă pe mulți obidiți de noi, pe cei ce zac în gunoi și nu pot veni la noi pentru milostenie, căci noi nu voim să le dăm milostenie.

(continuare în pag. 15)

SFANTA LITURGHIE (V)

Pregătirea cinstitelor daruri pentru Sfânta Jertfă – Proscomidia

Când preotul zice: **Binecuvântat este Dumnezeu nostru...**, începând prin aceste cuvinte Sfânta Slujbă, tu, creștine, fă-ți semnul Sfintei Cruci, zicând în gândul tău, împreună cu cântăreții: **Slavă Ție, Dumnezeu nostru, slavă Ție! Împărate ceresc ...** și ascultă mai departe Utrenia și psalmii și rugăciunile alese, cunoscute sub numele de Ceasuri, în timpul cărora preotul, în Altar, face Proscomidia, adică pregătește Cinstitele Daruri, sau pâinea și vinul, care vor fi prefăcute în Sfântul Trup și Sânge al Domnului.

Proscomidia, sau pregătirea Cinstitelor Daruri pentru Sfânta Jertfă sau pentru Sfânta Împărtășanie se face așa: dintr-una din cele cinci prescuri, din vreme alese și pregătite, preotul scoate o părticică de la mijloc și o pune pe Sfântul Disc, rostind anumite rugăciuni. Părticica aceasta este menită să fie adusă jertfă și prefăcută în trupul

lui Hristos și de aceea ea se numește Agneț (miel), ca închipuire a Aceluia Care **ca un miel nevinovat spre junghiere s-a dus și ca oaie fără glas înaintea celui care o tunde, așa nu și-a deschis gura Sa.** Întru amintirea străpunerii coastei Domnului cu sulița în timpul Patimilor Sale și a curgerii dintr-înșă a sângelui și a apei, Agnețul se împunge cu copia și îndată se

toamnă în Sfântul Potir vin și apă, apoi se binecuvintează. După aceea se scot părticele din celelalte prescuri: în cinstea Maicii Domnului, întru pomenirea celor vii și a celor morți din pomelnicele aduse de creștini, și se așază împrejurul Sfântului Agneț. Părticelele din dreapta și din stânga Sfântului Agneț, adică cele scoase întru cinstirea și pomenirea Maicii Domnului și a sfinților, închipuiesc Biserica proslăvită, cerească, iar cele din josul Sfântului Agneț, care sunt scoase pentru pomenirea viilor și a morților, închipuiesc Biserica pământească, luptătoare.

Creștine, cât de însemnate și de îmbucurătoare sunt pentru noi toate acestea! Aici, toată Biserica, în întregimea ei, stă de față înaintea Domnului și

Răscumpărătorului ei; aici se află și locuitorii cerului, care s-au învrednicit a-L vedea pe Domnul întru slava Lui; aici se află și răposații noștri, care sunt despărțiți de noi prin moartea trupească, dar uniți prin credința și iubirea către același Mântuitor al tuturor; aici se află, de bună seamă, și preacuratele Puteri cerești, care pururea și pretutendeni stau înaintea Domnului și cu sfânta lor iubire iau parte la sfânta noastră slujbă și ne ajută la rugăciunile noastre. Ce măreață familie de fii ai lui Dumnezeu se află adunată împrejurul Jertfelnicului Domnului ca împrejurul unei mese dumnezeiești! Oricine ai fi tu creștine, după chemarea și starea ta pământească, dacă tu ai venit aici cu adevărată credință în Domnul și Răscumpărătorul nostru și dorești din toată inima a lua parte la Jertfa de răscumpărare a lui Hristos pe care o aduce Biserica pentru noi, atunci tu ești primit în familia cea mare a lui Dumnezeu nu ca străin, ci ca un fiu scump al ei, împreună cu Aposolii, cu Proorocii, cu toți sfinții și însăși cu Maica Domnului, și stai înaintea lui Dumnezeu ca unul din membrii marii Lui case. Tu poți să simți aceasta în adâncul sufletului tău, dacă, în legătura credinței și dragostei ce le

porți față de Biserică, vei sta aici și te vei ruga cu luare aminte și cu buna cuviință trebuitoare. Altminteri, simțul sufletului tău va găsi închisă intrarea spre lumea darului și tu vei fi singuratic aici, în mijlocul adunării fiilor lui Dumnezeu, și străin de fericita lor împărtășire din darul lui Dumnezeu. Deschide ușa la această dumnezeiască masă și tuturor celor

scumpi inimii tale, tuturor celor din neamul tău, vii și morți, aducând pomelnicul cu numele lor din bună vreme la preot, ca să-i pomenească și să se roage pentru ei în fața acestei Jertfe de răscumpărare și mântuitoare.

Isprăvind Proscomidia și pomenirea viilor și a morților, preotul se roagă ca Dumnezeu să binecuvânteze Darurile pregătite și să le primească întru jertfelnicul Său cel mai presus de ceruri și, după bunătatea și iubirea Sa de oameni, să pomenească atât pe cei ce le-au adus, cât și pe cei pentru care s-au adus la Altarul Domnului. Pentru același lucru roagă-te și tu, creștine, cu toată căldura sufletului tău.

(Va urma)

COALIȚIA ORIENTALĂ (V)

Alexandru HORIA

Civilizația liniei (1)

Cum se înfățișează Chipul lui Dumnezeu în Răsărit? Răspunsul la această întrebare dezvăluie cheia imagisticii orientale. În religia mahomedană, Allah nu poate fi văzut, el este doar citit în litera Coranului (El-Qur'an în arabă înseamnă "lectură"). Islamismul interzice reprezentarea omului în imagini, de aceea pe zidurile moscheilor nu apar chipuri omenești ci imagini decorative, așa-numite arabescuri făcute din literele alfabetului arab, figuri geometrice, contururi florale, animaliere etc. Aceste ornamente sugerează **literalitatea** spiritului islamic; imaginea este totdeauna simbolică nu iconică, ea este "graphie" adică text. "Graphie" înseamnă în limba greacă "a trasa linii" fie că sunt liniile unei scrieri sau ale unui desen. Am putea spune că, printr-o tradiție sacră, în islam s-a dezvoltat "scrierea pictată" adică arta caligrafiei. Scripturalitatea vine din mesajul Coranului care zice: "Domnul l-a luminat pe om cu ajutorul penei de scris și l-a învățat pe om ceea ce nu știa".

Să vedem acum care este situația în spațiul ortodox. Creștinismul oriental a cultivat **icoana** fiindcă Iisus s-a arătat oamenilor cu toate atributele lui fizionomice. Dar e interesant de observat faptul că această fizionomie divină este compusă dintr-o țesătură de linii hieratice, Chipul lui Hristos amintind parcă, în icoana ortodoxă, de "graphie", de arta scrierii. Imaginea lui Dumnezeu de pe pereții bisericilor este o "pictură text". Intuim o literalitate ascunsă în icoana Mântuitorului zugrăvită după canoanele bizantine. Priviți liniile feței, cutele veșmintelor, poziția "hieroglică" parcă a mâinilor, totul trădează un fel de "scriere". Este clar faptul că iconografia ortodoxă împletește subtil imaginea fizică a lui Iisus cu cea dogmatică (textuală). Icoana este alcătuită din linii precum un alfabet, ea se citește ca o carte sacră. Această linearitate, prezentă, după cum am văzut, și în tradiția musulmană, definește stilul oriental și dă o amprentă specifică Răsăritului. Atât "scrierea pictată" a Islamului cât și "pictura scrisă" a civilizației bizantine au în substrat o mistică a "liniei" – simbol al drumului sfânt: "Cine ține la Dumnezeu, acela e dus pe drumul cel drept" (Coranul 3, 93).

În Orient, imaginile sunt **bidimensionale**, amintind Cartea, suprafața pergamentului, în timp ce creștinismul catolic s-a dezvoltat în sens opus cultivând în pictura religioasă perspectiva și imaginile volumetrice, desprinzând astfel Chipul lui Dumnezeu de text. Spiritul catolic are vocația tridimensionalului, el a părăsit tradiția bizantină a "liniei", a portretului ca "**lectură**". În Orient, figura lui Iisus este caligrafiată cu penelul precum, un text

sfânt, icoana conține, am putea spune o gramatică. În elină "gramata" înseamnă "linie" dar, după Isocrate, înseamnă și "legile scrise". Descoperim astfel o alianță secretă între trăsăturile Chipului zugrăvit în icoană și Legea lui Dumnezeu. Această hermeneutică a liniei, valabilă atât pentru creștinii ortodocși cât și pentru islamici, este definitorie în cultura orientală, o cultură, am putea spune, a "**firului inițiativ**". Linia, ca element pictural este un "fir al Ariadnei" o cale a cunoașterii ezoterice. (*va urma*)

Învățăturile lui Neagoe Basarab către omul de azi (*cont. din pag. 13*)

De ce? Pentru că nu avem dragoste către Dumnezeu, ci gândim tot la deșertăciuni și spunem așa, că avem să împlinim multe lucruri ale domniei cu averea noastră și să adunăm multă avere, pentru că odată ne va fi cu folos".

Căci mulți dintre patriarhi și mitropoliți spun: „Este greu să păzim cele dumnezeiești și să mărturisim numele lui Dumnezeu și nu ne putem îngriji de post și de rugăciune și să stăm în biserică toată noaptea în veghe pentru că avem o mulțime de treburi lumești și facem judecăți. Și milostenii încă am face, însă ne temem, pentru că avem multe lucruri de împlinit cu averea noastră și nu știm dacă nu vom fi scoși din patriarhie și din mitropolie”.

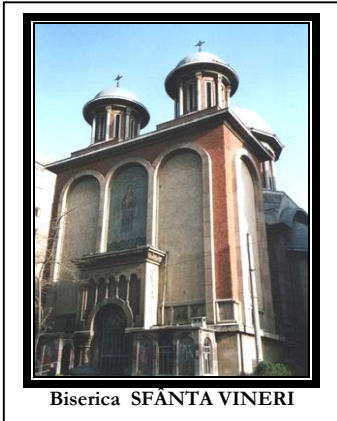
Mulți dintre egumeni și duhovnici, împreună cu cărturarii, spun că” este grea pentru noi viața călugărească și suntem împovărați și cu multă greutate ținem credința creștinească (...) și pentru că bătrânețea ne va ajunge, să ne adunăm bodății, ca să avem la bătrânețe cu ce să ne hrănim”.

Și cei bogați spun: „Și noi ne-am împărți averea, dar ne temem ca nu cumva domni noștri să se mânia pe noi și să cădem în sărăcie”.

Și cei săraci spun: ”Noi abia ne-am săturat pântecelul nostru și de aceea nu putem da milostenii”.

Și noi împreună, frații mei, vorbim așa pentru că nu iubim pe Domnul nostru Iisus Hristos ... ci iubim averea multă. (...) Dar noi nu iubim pe Domnul nostru din toată inima noastră, ci iubim obiceiurile noastre rele, pe care le-am învățat pe toate spre rău. Cel ce iubește obiceiul rău nu se cheamă rob al lui Dumnezeu, ci se cheamă rob al năravului său, pentru că toate obiceiurile oamenilor sunt spre ajutorul păcatului. Păcatul este dulce de făcut, precum și prorocul David într-o noapte a păcătuit și apoi în toate nopțile își uda așternutul cu lacrimile sale, cum zice și în Sfânta Evanghelie: „Cel ce săvârșește păcatul este rob păcatului”. Pentru ce? Pentru că răbdarea tinerețelor este multă veselie bătrânețelor, iar nerăbdarea tinerețelor, împlinirea într-un tot al voii sale, este multă supărare și întristare bătrânețelor.

Biserica SFANTA VINERI

În vremea noastră lipsesc pildele

(cont. din pag. 5) ce exista în lume sau în mănăstiri, nu se vedea și nici nu vătâma. Acum ce este, exemplul rău este mult și puținul bine care există este disprețuit. Se fac adică cele dimpotrivă, se îneacă puținul bine în multul rău și astfel

stăpânește răul.

Când un om sau un colectiv de oameni are duh de nevoie, aceasta ajută mult. Pentru că, atunci când unul sporește duhovnicește, nu se folosește numai pe sine, ci ajută și pe cel care îl vede. Iar unul care este căldicel, la fel face: influențează și pe ceilalți. Când unul slăbește, slăbește și celălalt și în cele din urmă nu rămâne nimic. De aceea, duhul de nevoie va ajuta mult în moleșala ce există. La asta va trebui să luăm aminte, pentru că oamenii contemporani au ajuns, din păcate, la un asemenea punct încât fac legi moleșite și le impun și nevoitorilor să le respecte. De aceea, cei nevoitori nu numai că nu trebuie să fie influențați de duhul lumesc, ci nici să se compare pe ei înșiși cu cei lumești și să creadă că sunt sfinți, căci după aceea se vor moleși și vor deveni mai răi decât cei lumești. În viața duhovnicească, nimeni să nu pună pe cei lumești ca prototipuri, ci pe cei sfinți. E bine să iei o virtute și să afli pe sfântul care a avut-o, să cercetezi viața lui și atunci să vezi că n-ai făcut nimic și vei merge înainte cu smerenie. Cei ce alegă în stadion nu privesc în urmă să vadă unde sunt ultimii, pentru că dacă vor face aceasta vor rămâne ei ultimii. Când încerc să imit pe cei sporiți, conștiința se subțiază. Dar când privesc la cei dinapoi, mă îndreptătesc pe sinemi și spun că greșelile mele nu sunt așa mari în comparație cu ale lor. Mă odihnesc la gândul că există și unul mai jos ca mine. Astfel îmi înec conștiința, sau, în cel mai bun caz, sfârșesc prin a avea o inimă împietrită, nesimțitoare.

(Paisie Aghioritul – *Cu durere și dragoste pentru omul contemporan*)

CUGETĂRI DESPRE ISPITE

Când îți vor veni ispite (încercări) pe neașteptate, nu învinui pe cel prin care ți-au venit, ci caută pricina lor și astfel vei afla îndreptare. Căci prin acela, sau prin altul, trebuia să te supui judecăților lui Dumnezeu.

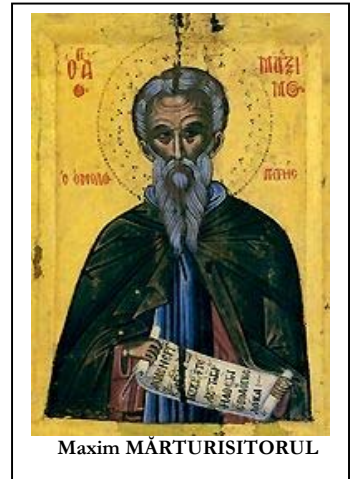
La unii, ispitele vin pentru iertarea păcatelor săvârșite în trecut, la alții, pentru cele lucrate acum, iar la

alții, pentru a fi oprți de la cele ce vor să le facă. În afară de acestea, mai sunt cele slobozite pentru încercare, precum s-a întâmplat lui Iov.

Cel înțelept, socotind folosul primit, cu mulțumire rabdă relele întâmplări ce-i vin prin judecata dumnezeiască, neaflând altă pricină a lor decât păcatele sale, iar cel fără de minte, necunoscând purtarea de grijă a lui Dumnezeu, păcătuind și fiind certat, ori pe Dumnezeu, ori pe oameni îi socotește pricinuatori ai relexor sale.

Dacă ai obiceiuri rele, nu ocoli reaua pătimire, ca prin aceasta, smerindu-te, să dobori mândria.

Unele ispite aduc oamenilor plăceri, altele întristări, iar altele dureri trupești. Căci după felul patimilor care zac în suflet, doctorul sufletelor dă leacul potrivit, prin judecățile Lui neștiute.

Maxim MĂRTURISITORUL

PROGRAMUL LITURGIC

Duminica și în zilele de sărbătoare se oficiază:

8:30 Utrenia

10:00 Sfânta Liturghie

Sâmbătă:

8:00 Utrenia, Sfânta Liturghie și Pomenirea morților

17:00 Vecernie

Vineri:

8:30 Sfințirea apei, Utrenia, Sfânta Liturghie și Sfântul

Maslu

17:00 Vecernie și Acatist

În ajunul sărbătorilor:

17:00 Vecernie și Acatist

REDACTIA

Email – paulghitiu@gmail.com

Tel: 0744530615; 0728873269 Fax: 0213163685

Responsabil tipar – Pr. Ciprian MATEȘ

Coordonator – Paul GHIȚIU

Revista poate fi acum citită și pe www.sfvineri.ro

